

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра політики у сфері боротьби
зі злочинністю та кримінального права

Яцина М. О.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для підготовки до семінарських (практичних) занять
з навчальної дисципліни
«АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА»
для здобувачів денної форми навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право»,
ОПП «Право»
(3 семестр)

Схвалено на засіданні кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту (протокол № 1 від 28 серпня 2023 року).

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту (протокол № 1 від 19 вересня 2023 року).

Рецензенти:

Медицький Ігор Богданович - професор кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права,
Навчально-наукового юридичного інституту,
доктор юридичних наук, доцент

Петечел Олексій Юрійович - доцент кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права,
Навчально-наукового юридичного інституту,
кандидат юридичних наук, доцент

Яцина М. О. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Антикорупційна політика» для здобувачів денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 081 «Право», спеціальності 081 «Право», ОПП «Право» (3 семестр). Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. 25 с.

Методичні вказівки містять в собі основні питання, що виносяться на розгляд семінарських (практичних) занять, вивчення яких є необхідним для набуття знань та умінь у сфері антикорупційної політики, запобігання та боротьбою з корупцією та нормативно-правового регулювання зазначених сфер, як в Україні так і в Європейському Союзі. До кожної теми семінарського (практичного) заняття подано питання для обговорення, додаткові завдання та список рекомендованої літератури.

Методичні вказівки призначені для викладачів та здобувачів вищої освіти Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника при вивченні навчальної дисципліни «Антикорупційна політика».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ.....	5
Семінарське заняття № 1.....	5
<i>Тема 1. Корупція як негативне соціальне явище.</i>	
Семінарське заняття № 2.....	5
<i>Тема 2. Поняття та особливості антикорупційної політики.</i>	
Семінарське заняття № 3.....	6
<i>Тема 3. Антикорупційне законодавство України.</i>	
Семінарське заняття № 4.....	7
<i>Тема 4. Система антикорупційних органів України (ч.1).</i>	
Семінарське заняття № 5.....	8
<i>Тема 4. Система антикорупційних органів України (ч.2).</i>	
Семінарське заняття № 6.....	9
<i>Тема 5. Корупційні правопорушення: поняття, види, особливості відповідальності.</i>	
Семінарсько-практичне заняття № 6.....	10
<i>Тема 6. Заходи протидії корупційної злочинності.</i>	
Семінарське заняття № 8.....	11
<i>Тема 7. Міжнародне законодавство у сфері протидії корупції.</i>	
Семінарське заняття № 9.....	12
<i>Тема 8. Антикорупційна політика Європейського Союзу.</i>	
Перелік рекомендованої літератури.....	15
Перелік нормативно-правових джерел.....	21
Особливості оцінювання.....	25

ВСТУП

Дисципліна «Антикорупційна політика» являє собою один із спецкурсів кримінально-правового циклу. Даний спецкурс покликаний надати студентам поглиблені знання з процесів боротьби з корупцією, як вкрай негативного соціального явища. Актуальність курсу обумовлена тим, що на сучасному етапі розвитку України подолання корупції є одним з головних напрямків діяльності держави. Вивчення даного спецкурсу дозволить студентам набути знань: про історію становлення та розвитку антикорупційної політики та законодавства в цій галузі, його джерела; стан та перспективи розвитку та реформування державної антикорупційної політики; поняття корупційних правопорушень та правопорушень пов'язаних з корупцією; антикорупційну політику ЄС; протидію корупції.

Метою вивчення дисципліни «Антикорупційна політика» є формування знань про: корупцію, як негативне соціальне явище; історію становлення та розвитку антикорупційної політики; сукупність і правову природу сучасного антикорупційного законодавства; набуття студентами знань з протидії корупції.

Основними цілями дисципліни є: розуміння студентами сутності корупції; розуміння кримінально-правової політики та кримінологічної складової політик протидії корупції; набуття студентами знань про кримінально-правові механізми захисту порушених прав і свобод людини, внаслідок вчинення корупційних кримінальних правопорушень.

Досягнення мети та цілей дисципліни можливе через виконання таких завдань: 1) освоєння глибоких та системних знань про корупцію, як негативного соціального явища; 2) формування у студентів розуміння правозастосування кримінально-правових норм спрямованих на протидію корупційної злочинності; 3) формування у студентів розуміння тенденцій розвитку антикорупційного законодавства.

СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття 1, Тема 1: «Корупція як негативне соціальне явище»

Методичні рекомендації: при вивченні даної теми студенти повинні з'ясувати зміст поняття «корупції». Види та класифікація корупції. Знати поняття «корупції» з точки зору різних суспільних наук (права, соціології, кримінології, психології). Знати особливості корупції під час правового режиму воєнного стану.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки корупції.
2. Види корупції та її класифікація.
3. Місце корупційних правопорушень у системі структури злочинності.
4. Корупція в умовах правового режиму воєнного стану.

Додаткові завдання:

Складіть порівняльну таблицю визначення поняття «корупція» з точки зору права, соціології, політології, психології, кримінології.

Список рекомендованої літератури:

1. Боголепова А., Ковтун О. Актуальні проблеми подолання корупції в умовах війни та у поствоєнний період. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. 2022. Чис. 27. С. 251-256. URL: <http://www.litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/view/395/334>.
2. Васильєва О.І., Васильєва Н.В. Корупція – одна з найактуальніших проблем сучасності. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. №6. С. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1446>.
3. Дорохіна Ю.А., Мороз І.О. Корупція та корупційні злочини в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2019. Т. 30 (69) №3. С. 95-100. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/19.pdf.
4. Калініченко Л.В., Слинко Д.В. Поняття, ознаки та види корупції. *Право і безпека*. 2022. №1. (84). С. 39-46. URL: <https://www.google.com/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&act=8&ved=0CDcQw7AJahcKEwjYrePryqmBAxUAAAAAHQAAAAAQAg&url=http%3A%2F%2Fpb.univd.edu.ua%2Findex.php%2FFPB%2Farticle%2Fdownload%2F565%2F439%2F&psig=AOvVaw1tbgtBTDaZiWAYIfG0Zu1P&ust=1694762962788733&opi=89978449>.

5. Трепак В.М. Особливості дефініції поняття «корупція». *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. №4 (97). С. 181-194. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/557/1/15.pdf>.

Семінарське заняття 2, Тема 2: «Поняття та особливості антикорупційної політики»

Методичні рекомендації: при вивченні даної теми студенти повинні зміст поняття «антикорупційна політика», її місце у структурі державної політики та її напрямки. Оволодіти знаннями про основні тенденції розвитку антикорупційної політики.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки антикорупційної політики.
2. Сучасна антикорупційна політика Української держави.
3. Основні напрями антикорупційної політики.
4. Тенденції розвитку антикорупційної політики в сучасних умовах розвитку суспільства та держави.
5. Антикорупційна політика в умовах правового режиму воєнного стану.

Додаткове завдання:

Складіть хронологічну схему/таблицю про розвиток антикорупційної політики в Україні.

Список рекомендованої літератури:

1. Астахов В.Д. Розвиток державної політики протидії корупції в Україні за 30 років Незалежності. *Вісник Національного університету цивільного захисту. Серія «Державне управління»*. 2023. № 1(18). С. 201-210. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/17773/1/Astakhov.pdf>.

2. Калугіна І.О. Суб'єкти формування, реалізації та забезпечення антикорупційної правової політики в Україні. *Правова система: теорія і практика*. 2020. №4. С. 133-141. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/4/25.pdf>.

3. Нестеренко К. О., Булгакова О. В. Антикорупційна політика України в контексті війни. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету: Серія ПРАВО*. Вип. 77, Ч. 2. 2023. С. 98-101. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/283900/278073>.

4. Славицька А.К. Поняття механізму забезпечення реалізації антикорупційної політики. *Київський часопис права*. 2023. № 1. с. 235-239. URL: <https://doi.org/10.32782/kj/2023.1.35>.

5. Сметаніна Н.В., Мельник Д.С. Політика протидії корупції – шляхи вдосконалення та сучасний стан. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. №3. С. 347-351. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/284798/278861>.

Семінарське заняття 3, Тема 3: «Антикорупційне законодавство України»

Методичні рекомендації: при вивченні даної теми студенти повинні з'ясувати особливості антикорупційного законодавства України. Знати перелік нормативно-правових актів у антикорупційній сфері, їх зміст та основні положення. Опанувати основними тенденціями у напрямку розвитку антикорупційного законодавства України.

Питання для обговорення:

1. Поняття антикорупційного законодавства та його місце у системі законодавства України.
2. Становлення антикорупційного законодавства України.
3. Система антикорупційного законодавства України.
4. Проблемні питання застосування антикорупційного законодавства України.
5. Напрямки удосконалення антикорупційного законодавства України.

Список рекомендованої літератури:

1. Біленко В.А. Шляхи удосконалення антикорупційного законодавства в Україні в умовах війни. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023 №3. С. 241-245. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/284714/278801>.

2. Мельник В.А. Перспективні напрями вдосконалення законодавства, спрямованого на запобігання корупції. *Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.)* / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця : ХНУВС, 2023. – С. 140-143. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/16884>.

3. Олійник А.М. Національне антикорупційне законодавство України: історико-правові аспекти становлення та розвитку у контексті кримінальної відповідальності. *Актуальні проблеми протидії корупції в Україні в умовах воєнного стану : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (14 берез. 2022 р., м. Рівне)*. Міжнар. економ.-гуманіт. ун-т ім. акад. Степана Дем'янчука. Львів – Торунь : Liha-Pres. 2023. - С. 117-120. URL: http://dspace.megu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3943/1/1681303220245864_2023-117-120.pdf.

4. Половинкіна Л.Ю. Етапізація та періодизація антикорупційного законодавства в Україні. *Держава та регіони*. 2019. №3. С. 22-27. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2019/6.pdf.

5. Тучак М.О. Дискусійні питання правозастосування антикорупційного законодавства. *Теорія та практика державного управління*. 2022. №1 (74). С. 79-87. URL: <https://periodicals.karazin.ua/tpdu/article/view/21720/20204>.

Семінарське заняття 4, Тема 4: «Система антикорупційних органів України (ч.1)»

Методичні рекомендації: при вивченні даної теми студенти повинні засвоїти інформацію про систему антикорупційних органів України. При вивченні даної теми необхідно набути знання про види, повноваження антикорупційних органів України, повноваження інших державних та правоохоронних органів у антикорупційній сфері.

Питання для обговорення:

1. Поняття антикорупційних органів та їх місце в системі органів державної влади.
2. Види антикорупційних органів України, їх структура, функції та повноваження:
  - 2.1. Національне антикорупційне бюро України;
  - 2.2. Національне агентство з питань запобігання корупції;
  - 2.3. Спеціалізована антикорупційна прокуратура;
  - 2.4. Державне бюро розслідувань;
  - 2.5. Вищий антикорупційний суд;
  - 2.6. Національна рада з питань антикорупційної політики;
  - 2.7. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Додаткове завдання:

Порівняйте систему антикорупційних органів України з системою антикорупційних органів в одній з країн-членів Європейського Союзу (за власним вибором).

Список рекомендованої літератури:

1. Базелюк В.В. Окремі досягнення та недоліки в роботі новостворених антикорупційних органів як одна із причин сповільнених кроків на шляху до подоплання корупції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №10. С. 414-417. URL: http://www.lsej.org.ua/10_2021/109.pdf/.

2. Миргород-Карпова В.В., Мурач Д.В., Місце і роль Вищого антикорупційного суду в Україні в державному механізмі протидії корупції. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренко. 2022. №3 (17). С. 246-257. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/92697/1/Myrhorod_Karпова_corruption.pdf.

3. Пархоменко-Куцевіл О. І. Формування та розвиток сучасних антикорупційних органів державної влади як основа запобігання та подолання корупції: теоретико-методологічний аналіз: монографія / О. І. Пархоменко-Куцевіл. — Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. — 308 с. Бібліогр. : С. 281–306. URL: http://ephshair.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/6345/Monohrafiya_Parkhomenko-Kutsevyi.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

4. Пархоменко-Куцевіл О. Сучасні проблеми формування та розвитку системи антикорупційних органів державної влади. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2022. №2. С. 175–190. URL: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2022-2-175-190>.

5. Прокопів Б. Специфіка функціонування НАБУ та НАЗК у системі спеціалізованих антикорупційних органів України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 4 (16). С. 144-148. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/563/554>.

Семінарське заняття 5, Тема 4: «Система антикорупційних органів України (ч.2)»

Методичні рекомендації: при вивченні даної теми студенти повинні засвоїти інформацію про діяльність та повноваження правоохоронних та інших органів державної влади, а також органів місцевого самоврядування у сфері антикорупції.

Питання для обговорення:

1. Повноваження інших органів державної влади в антикорупційній сфері:
  - 1.1. Президент України;
  - 1.2. Верховна Рада України;
  - 1.3. Кабінет міністрів України;
  - 1.4. Конституційний суд України;
  - 1.5. Інші органи державної влади та органи місцевого самоврядування.
2. Повноваження правоохоронних органів в антикорупційній сфері:
  - 2.1. Національна поліція України;
  - 2.2. Органи прокуратури України;
  - 2.3. Служба безпеки України;
  - 2.4. Суди загальної юрисдикції.

Список рекомендованої літератури:

1. Войтенко А. Особливості координаційної діяльності органів прокуратури України у сфері протидії злочинності та корупції. *Traektoriâ Nauki= Path of Science*. 2021. Том. 7, №5. С. 4001-4010. URL: <https://doi.org/10.22178/pos.70-10/>.
2. Кладченко А. Еволюція органів загальної компетенції у сфері протидії та боротьби з корупцією. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №11. С. 167-170. URL: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/11/36.pdf>.
3. Ключко І.О. Органи прокуратури України в системі суб'єктів протидії корупції: адміністративно-правовий аспект [Текст]: дисертація ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / І.О. Ключко; наук. кер. О.М. Музичук. - Суми: Сумський державний університет, 2018. - 227 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/67459/1/diss_Klochko.pdf.
4. Пластун М.С. Форми та методи діяльності глави держави у сфері протидії корупції. *Вісник Маріупольського державного університету: Серія: Право*. 2017. Вип. 13. С. 173-182. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vmdu_pr_2017_13_23.pdf
5. Пчелін, В. Б. Органи Національної поліції України як суб'єкт запобігання та протидії корупції в Україні. *Право і безпека*. 2019. №1 (72). С. 72-77. URL: DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.1.09>.

Семінарське заняття 6, Тема 5:

«Корупційне правопорушення: поняття, види, особливості відповідальності»

Методичні рекомендації: при вивченні даної теми студенти повинні з'ясувати поняття «корупційного правопорушення». Знати їх ознаки та види. Опанувати інформацію про особливості юридичної відповідальності та вчинення різних корупційних правопорушень.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки корупційного правопорушення.
2. Види корупційних правопорушень.
3. Відповідальність за різні види корупційних правопорушень:
  - 3.1. Кримінально-правова відповідальність;
  - 3.2. Адміністративна відповідальність.

Додаткове завдання:

Підготуйте аналітичну доповідь про співвідношення корупційного правопорушення та правопорушення пов'язаного з корупцією.

Список рекомендованої літератури:

1. Дмитренко О. Д. Поняття та види адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією. *Юридична наука і практика: пошук правової гармонії: збірник*. 2017. С. 56-59. URL: https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/Zb.conf_05.10.2017.pdf#page=56.
2. Колодін Д. О. Окремі питання кваліфікації кримінальних корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією. *Юридичний бюлетень*. 2023. Вип. 29. С. 309-315. URL: <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.29.37>.
3. Левчук, А. О. Поняття, сутність корупції та корупційних правопорушень. *Юридичний бюлетень*. 2019. Вип. 9. С. 171-177. URL: <https://doi.org/10.32850/2414-4207.2019-9.22>.
4. Марисюк К. Поняття, види та загальна характеристика корупційних правопорушень. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2021. №4(32). С. 138-144. URL: <https://doi.org/10.23939/law2021.32.138>.
5. Шкелебей В. А. Загальна характеристика та види юридичної відповідальності за вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2017 №1(5). С. 62-67. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/muvnudp_2017_1_12.pdf.

Семінарське заняття 7, Тема 6: «Заходи протидії корупційної злочинності»

Методичні рекомендації: при вивченні даної теми студенти повинні засвоїти інформацію про порядок, види та заходи міжнародного співробітництва у боротьбі з кіберзлочинністю.

Питання для обговорення:

1. Кримінально-правові заходи протидії корупції.
2. Адміністративно-правові механізми протидії корупції.
3. Поняття «антикорупційної експертизи».
4. Громадські механізми протидії корупції.

Додаткове завдання:

Зробіть підбірку резонансних корупційних справ, які були відкриті за допомогою громадських ініціатив.

Список рекомендованої літератури:

1. Лисодед О. Суб'єкти запобігання корупції: етапи становлення. *Протидія злочинності і корупції: міжнародні стандарти та досвід України: збірник тез міжнародної конференції (м. Харків, 22 вересня 2021 р.)*. Харків: Юрайт, 2021. 320 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2545/zbirnyk_konf_forum_20210922.pdf?sequence=1#page=208.
2. Політова А.С. Протидія корупції в Україні як вимога європейської інтеграції. *Нове українське право. Спецвипуск*. 2022. Вип. 6, Том 2. С. 110-116. URL: <http://www.newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/401/355>.
3. Сокурєнко, В. В. Протидія корупції в умовах війни: стратегічний підхід / Віталій Валерійович Сокурєнко // Протидія корупції: правове регулювання і практичний досвід : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 28 жовт. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Харків : ХНУВС, 2022. – С. 185-189. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/15782>.
4. Хабарова Т.В. Зарубіжний досвід запобігання корупції. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО»*. 2019. Вип. 27. С. 71-77. URL: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2019-27-09>.
5. Луговий І.О., Ярошенко Ю.В. Поняття та види антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проєктів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. №1. С. 236-241. URL: <https://doi.org/10.32850/sulj.2023.1.41>.

**Семінарське заняття 8, Тема 7:
«Міжнародне законодавство у сфері протидії корупції»**

Методичні рекомендації: при вивченні даної теми студенти повинні набути знання про сучасні методологічні основи кримінально-правової кваліфікації кіберзлочинів, визначити основні проблеми правозастосовчої практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Питання для обговорення:

1. Міжнародні стандарти боротьби з корупцією: поняття та види.
2. Міжнародні нормативно-правові акти спрямовані на боротьбу з корупцією.
3. Антикорупційна діяльність міжнародних організацій:
  - 3.1. Організація Об'єднаних Націй;
  - 3.2. Рада Європи (Група держав проти корупції – GRECO);
  - 3.3. Інтерпол.

Список рекомендованої літератури:

1. Грищук М. Міжнародний досвід запобігання та протидії корупції як ключовий інструмент реформування антикорупційної політики України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. Вип. 3. С. 57-62. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45510/1/Грищук.PDF>.
2. Кісілевич-Чорнойван О.М., Шашкова-Журавель І.О. правові аспекти протидії корупції на міжнародному рівні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2022. № 1(1). С. 31-42. URL: <https://doi.org/10.32689/2617-9660-2018-1-1-31-42>.
3. Куліков, О. (2022). Відповідальність за корупційні кримінальні правопорушення: міжнародно-правовий аспект. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2022. № 3(64). С. 175–179. URL: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.64.16888>.
4. Швидкий Я. Ю. Зарубіжний досвід протидії корупції та можливості його імплементації в Україні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2020. №1(7). С. 219-227. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-1\(7\)-219-227](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-1(7)-219-227).
5. Шершак–Гукова А. М. Міжнародний досвід регламентації кримінальної відповідальності за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою // *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Суми, 18-19 травня 2023 р. Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 315-320. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/92617/1/Shershak–Hukova_undue_advantage.pdf.

Семінарське заняття 9, Тема 8: «Антикорупційна політика Європейського Союзу»

Методичні рекомендації: при вивченні даної теми студенти повинні засвоїти основи виявлення та розслідування кіберзлочинів, знати особливості кримінального провадження щодо кіберзлочинів, специфіку використання спеціальних знань під час розслідування кіберзлочинів.

Питання для обговорення:

1. Поняття та особливості «антикорупційної політики» Європейського Союзу.
2. Нормативно-правові документи Європейського Союзу проти корупції.
3. Антикорупційні ініціативи Європейського Союзу в Україні.

Додаткове завдання:

Користуючись веб-порталом Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EU Anti-corruption Initiative – EUACI) підготуйте аналітичну довідку про діяльність ініціативи та її заходи.

Список рекомендованої літератури:

1. Буряк К. Особливості антикорупційного законодавства в країнах Європейського Союзу. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №2. С. 356-360. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.2.60>.
2. Глоба Д.М. Європейський досвід адміністративно-правових засад формування антикорупційної політики щодо можливостей його імплементації на українських теренах. *Актуальні питання в сучасній науці*. 2022. № 6(6). С. 89-99. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-6\(6\)-89-99](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-6(6)-89-99).
3. Красій М.О. Політика в сфері боротьби з корупцією: досвід Європейського Союзу. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. №7. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-7-01-02>.
4. Однолько І.В. Українська євроінтеграція: причини наявності корупції в державах Європейського Союзу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2019. №42, Том 2. С. 86-88. URL: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.42-2.22>.
5. Оніщик Ю.В., Коваль О.М. Деякі питання правового регулювання боротьби з корупцією у країнах Європейського Союзу. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»*. 2023. №10(23). С. 302-311. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-302-311](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-302-311).

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Рекомендовані джерела для опрацювання:

1. Боголєпова А., Ковтун О. Актуальні проблеми подолання корупції в умовах війни та у поствоєнний період. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. 2022. Чис. 27. С. 251-256. URL: <http://www.litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/view/395/334>.
2. Васильєва О.І., Васильєва Н.В. Корупція – одна з найактуальніших проблем сучасності. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. №6. С. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1446>.
3. Дорохіна Ю.А., Мороз І.О. Корупція та корупційні злочини в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2019. Т. 30 (69) №3. С. 95-100. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/19.pdf.
4. Калініченко Л.В., Слинько Д.В. Поняття, ознаки та види корупції. *Право і безпека*. 2022. №1. (84). С. 39-46. URL: <https://www.google.com/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&act=8&ved=0CDcQw7AJahcKEwjYrePryqmBAxUAAAAAHQAAAAAQAg&url=http%3A%2F%2Fpb.univd.edu.ua%2Findex.php%2FFPB%2Farticle%2Fdownload%2F565%2F439%2F&psig=AOvVaw1tbgtBTDaZiWAYIfG0Zu1P&ust=1694762962788733&opi=89978449>.
5. Мошнін А. Корупція у сучасній Україні: стан та напрями протидії. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2022. № 2(62). С. 106-110. URL: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-16](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-16).
6. Трепак В.М. Особливості дефініції поняття «корупція». *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. №4 (97). С. 181-194. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/557/1/15.pdf>.
7. Астахов В.Д. Розвиток державної політики протидії корупції в Україні за 30 років Незалежності. *Вісник Національного університету цивільного захисту. Серія «Державне управління»*. 2023. № 1(18). С. 201-210. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/17773/1/Astakhov.pdf>.
8. Башкатова В. В. Державна політика у сфері запобігання і протидії корупції в Україні. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 44-50. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16852>.
9. Беззуб, І., 2017. Антикорупційна політика в Україні. *Громадська думка про правотворення*. 2017. №10(92). С. 19–28. URL: <http://nbuviap.gov.ua/images/dumka/2015/10.pdf>.
10. Гжибовська Т. С. Пріоритетні напрями формування антикорупційної політики України в сучасних умовах. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. 2018. Вип. 2. С. 63-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2018_2_7/.

11. Калашник, Н. С. Тенденції змін антикорупційної політики в Україні. *Ефективність державного управління*. №4 (61), Т. 1. С. 110-122. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/121/118>.
12. Калугіна І.О. Суб'єкти формування, реалізації та забезпечення антикорупційної правової політики в Україні. *Правова система: теорія і практика*. 2020. №4. С. 133-141. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/4/25.pdf>.
13. Кікашвілі М. Світовий досвід реалізації антикорупційної політики та його застосування в Україні. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2019. С. 151-154. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/6/35.pdf>.
14. Нестеренко К. О., Булгакова О. В. Антикорупційна політика України в контексті війни. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету: Серія ПРАВО*. Вип. 77, Ч. 2. 2023. С. 98-101. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/283900/278073>.
15. Резюме до Альтернативного звіту з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики [О. Калітенко, О. Леменов, Б. Малишев та ін.] ; за заг. ред. М. Хавронюка. – К., 2021. – 47 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1uzEPRIIfj9GaKr2qt5tLSDo5pNXxoXCKu/view?pli=1/>.
16. Славицька А.К. Засади участі громадськості у формуванні та реалізації антикорупційної політики. *Правова позиція*. 2022. № 4 (37). С. 86-89. URL: <http://212.1.86.13/jspui/bitstream/123456789/5293/1/16.pdf>.
17. Славицька А.К. Особливості процедур забезпечення реалізації антикорупційної політики. *Актуальні проблеми держави і права*. 2023. № 1. С. 189-195. URL: <https://doi.org/10.32782/apdp.v97.2023.23>.
18. Славицька А.К. Поняття механізму забезпечення реалізації антикорупційної політики. *Київський часопис права*. 2023. № 1. с. 235-239. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.35>.
19. Сметаніна Н.В., Мельник Д.С. Політика протидії корупції – шляхи вдосконалення та сучасний стан. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. №3. С. 347-351. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/284798/278861>.
20. Біленко В.А. Шляхи удосконалення антикорупційного законодавства в Україні в умовах війни. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023 №3. С. 241-245. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/284714/278801>.
21. Мельник В.А. Перспективні напрями вдосконалення законодавства, спрямованого на запобігання корупції. *Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.)* / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця : ХНУВС, 2023. – С. 140-143. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/16884>.
22. Олійник А.М. Національне антикорупційне законодавство України: історико-правові аспекти становлення та розвитку у контексті кримінальної відповідальності. *Актуальні проблеми протидії корупції в Україні в умовах воєнного стану : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (14 берез. 2022 р., м.*

Рівне). Міжнар. економ.-гуманіт. ун-т ім. акад. Степана Дем'янчука. Львів – Торунь : Liha-Pres. 2023. - С. 117-120. URL: http://dSPACE.megu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3943/1/1681303220245864_2023-117-120.pdf.

23. Половинкіна Л.Ю. Етапізація та періодизація антикорупційного законодавства в Україні. *Держава та регіони*. 2019. №3. С. 22-27. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2019/6.pdf.

24. Рудой К.М. Удосконалення вітчизняного антикорупційного законодавства. *Актуальні питання запобігання корупції: міжнародний та національний досвід: збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного круглого столу (16 грудня 2022 року, м. Одеса) / за ред. А.В.Денисової*. Одеса: ОДУВС. 2022. С.59-61. URI: <https://dSPACE.oduvs.edu.ua/handle/123456789/5797>.

25. Тучак М.О. Дискусійні питання правозастосування антикорупційного законодавства. *Теорія та практика державного управління*. 2022. №1 (74). С. 79-87. URL: <https://periodicals.karazin.ua/tpdu/article/view/21720/20204>.

26. Базелюк В.В. Окремі досягнення та недоліки в роботі новостворених антикорупційних органів як одна із причин сповільнених кроків на шляху до подопання корупції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №10. С. 414-417. URL: http://www.lsej.org.ua/10_2021/109.pdf/.

27. Даль А.Л. Система антикорупційних органів України. *Протидія корупції: правове регулювання і практичний досвід : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 3 груд. 2021 р.)*. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Харків : ХНУВС, 2021. С. 99-102. URL: <http://dSPACE.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11233>.

28. Миргород-Карпова В.В., Мурач Д.В., Місце і роль Вищого антикорупційного суду в Україні в державному механізмі протидії корупції. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренко*. 2022. №3 (17). С. 246-257. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/92697/1/Myrhorod_Karpova_corruption.pdf.

29. Пархоменко-Куцевіл О. І. Формування та розвиток сучасних антикорупційних органів державної влади як основа запобігання та подолання корупції: теоретико-методологічний аналіз: монографія / О. І. Пархоменко-Куцевіл. — Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. — 308 с. Бібліогр. : С. 281–306. URL: http://ephsheir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/6345/Monohrafyia_Parkhomenko-Kutsevyi.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

30. Пархоменко-Куцевіл О. Сучасні проблеми формування та розвитку системи антикорупційних органів державної влади. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2022. №2. С. 175–190. URL: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2022-2-175-190>.

31. Прокопів Б. Специфіка функціонування НАБУ та НАЗК у системі спеціалізованих антикорупційних органів України. *Актуальні проблеми*

правознавства. 2018. Вип. 4 (16). С. 144-148. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/563/554>.

32. Войтенко А. Особливості координаційної діяльності органів прокуратури України у сфері протидії злочинності та корупції. *Traektoriâ Nauki= Path of Science*. 2021. Том. 7, №5. С. 4001-4010. URL: <https://doi.org/10.22178/pos.70-10/>.

33. Кладченко А. Еволюція органів загальної компетенції у сфері протидії та боротьби з корупцією. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №11. С. 167-170. URL: <http://www.pgj-journal.kiev.ua/archive/2017/11/36.pdf>.

34. Клочко І.О. Органи прокуратури України в системі суб'єктів протидії корупції: адміністративно-правовий аспект [Текст]: дисертація ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / І.О. Клочко; наук. кер. О.М. Муzychук. - Суми: Сумський державний університет, 2018. - 227 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/67459/1/diss_Klochko.pdf.

35. Пластун М.С. Форми та методи діяльності глави держави у сфері протидії корупції. *Вісник Маріупольського державного університету: Серія: Право*. 2017. Вип. 13. С. 173-182. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21D BN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vmdu_pr_2017_13_23.pdf

36. Пчелін, В. Б. Органи Національної поліції України як суб'єкт запобігання та протидії корупції в Україні. *Право і безпека*. 2019. №1 (72). С. 72-77. URL: DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.1.09>.

37. Дмитренко О. Д. Поняття та види адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією. *Юридична наука і практика: пошук правової гармонії: збірник*. 2017. С. 56-59. URL: https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/Zb.conf_05.10.2017.pdf#page=56.

38. Колодін Д. О. Окремі питання кваліфікації кримінальних корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією. *Юридичний бюлетень*. 2023. Вип. 29. С. 309-315. URL: <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.29.37>.

39. Левчук, А. О. Поняття, сутність корупції та корупційних правопорушень. *Юридичний бюлетень*. 2019. Вип. 9. С. 171-177. URL: <https://doi.org/10.32850/2414-4207.2019-9.22>.

40. Марисюк К. Поняття, види та загальна характеристика корупційних правопорушень. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2021. №4(32). С. 138-144. URL: <https://doi.org/10.23939/law2021.32.138>.

41. Шкелебей В. А. Загальна характеристика та види юридичної відповідальності за вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2017 №1(5). С. 62-67. URL:

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21D BN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/muvnudp_2017_1_12.pdf.

42. Гречанюк Р. Національні антикорупційні стратегії в системі запобігання корупції в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. №3 (19). С. 29-35. URL: <https://doi.org/10.35774/app2019.03.29>.

43. Лисодед О. Суб'єкти запобігання корупції: етапи становлення. *Протидія злочинності і корупції: міжнародні стандарти та досвід України: збірник тез міжнародної конференції (м. Харків, 22 вересня 2021 р.)*. Харків: Юрайт, 2021. 320 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2545/zbirnyk_konf_forum_20210922.pdf?sequence=1#page=208.

44. Політова А.С. Протидія корупції в Україні як вимога європейської інтеграції. *Нове українське право. Спецвипуск*. 2022. Вип. 6, Том 2. С. 110-116. URL: <http://www.newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/401/355>.

45. Сокуренок, В. В. Протидія корупції в умовах війни: стратегічний підхід / Віталій Валерійович Сокуренок // Протидія корупції: правове регулювання і практичний досвід : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 28 жовт. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Харків : ХНУВС, 2022. – С. 185-189. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/15782>.

46. Хабарова Т.В. Зарубіжний досвід запобігання корупції. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО»*. 2019. Вип. 27. С. 71-77. URL: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2019-27-09>.

47. Луговий І.О., Ярошенко Ю.В. Поняття та види антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проєктів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. №1. С. 236-241. URL: <https://doi.org/10.32850/sulj.2023.1.41>.

48. Грищук М. Міжнародний досвід запобігання та протидії корупції як ключовий інструмент реформування антикорупційної політики України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. Вип. 3. С. 57-62. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45510/1/Грищук.PDF>.

49. Канан А. Інноваційні моделі функціонування антикорупційних органів у світі. *Аспекти публічного управління*. №7(11). С. 79-84. URL: <https://doi.org/10.15421/151958>.

50. Кісілевич-Чорнойван О.М., Шашкова-Журавель І.О. правові аспекти протидії корупції на міжнародному рівні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2022. № 1(1). С. 31-42. URL: <https://doi.org/10.32689/2617-9660-2018-1-1-31-42>.

51. Куліков, О. (2022). Відповідальність за корупційні кримінальні правопорушення: міжнародно-правовий аспект. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2022. № 3(64). С. 175–179. URL: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.64.16888>.

52. Швидкий Я. Ю. Зарубіжний досвід протидії корупції та можливості його імплементації в Україні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2020. №1(7). С. 219-227. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-1\(7\)-219-227](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-1(7)-219-227).
53. Шершак–Гукова А. М. Міжнародний досвід регламентації кримінальної відповідальності за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою // *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Суми, 18-19 травня 2023 р. Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 315-320. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/92617/1/Shershak-Hukova_undue_advantage.pdf.
54. Буряк К. Особливості антикорупційного законодавства в країнах Європейського Союзу. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №2. С. 356-360. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.2.60>.
55. Галкіна О. М. Деякі питання організації діяльності правоохоронних органів країн Європи у сфері протидії корупції / О. М. Галкіна // Особливості застосування антикорупційного законодавства: від розслідування до вироку суду : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 жовт. 2019 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Кримінол. асоц. України ; Громад. спілка «Центр запобігання та протидії корупції» ; Громад. рада при МВС України. – Харків : ХНУВС, 2019. – С. 208-210. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/12870>.
56. Глоба Д.М. Європейський досвід адміністративно-правових засад формування антикорупційної політики щодо можливостей його імплементації на українських теренах. *Актуальні питання в сучасній науці*. 2022. № 6(6). С. 89-99. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-6\(6\)-89-99](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-6(6)-89-99).
57. Красій М.О. Політика в сфері боротьби з корупцією: досвід Європейського Союзу. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. №7. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-7-01-02>.
58. Однолько І.В. Українська євроінтеграція: причини наявності корупції в державах Європейського Союзу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2019. №42, Том 2. С. 86-88. URL: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.42-2.22>.
59. Оніщик Ю.В., Коваль О.М. Деякі питання правового регулювання боротьби з корупцією у країнах Європейського Союзу. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»*. 2023. №10(23). С. 302-311. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-302-311](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-302-311).
60. Приходько А.А. Чому для Європейського союзу так важливо спільно протидіяти корупції? *Colloquium-journal*. 2020. № 9(61). С. 170-171. URL: <https://doi.org/10.24411/2520-6990-2020-11627>.

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ДЖЕРЕЛ:

Міжнародні акти:

Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 (ратифікована згідно із Законом України "Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції" від 18.10.2006 № 251-V).

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією № ETS173 від 27.01.1999 (ратифікована згідно із Законом України "Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією" від 18.10.2006 № 252-V).

Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією від 15.05.2003 № ETS 191 (ратифікована згідно із Законом України "Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією" від 18.10.2006 № 253-V).

Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 (ратифікована згідно із Законом України "Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією" від 16.03.2005 № 2476-IV).

Угода про створення групи держав по боротьбі з корупцією (GRECO) від 05.05.1998.

Статут Групи держав по боротьбі з корупцією (GRECO) від 05.05.1998.

Кодекси України:

Кримінальний Кодекс України.

Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Закони України

Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки // Закон України; Стратегія від 20.06.2022 № 2322-IX.

Про запобігання корупції від 14.10.2014 № 1700-VIII.

Про Національне антикорупційне бюро України від 14.10.2014 № 1698-VIII.

Про засади антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки від 14.10.2014 № 1699-VIII.

Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки // Закон України; Стратегія від 20.06.2022 № 2322-IX.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України від 13.05.2014 № 1261-VII

Про очищення влади від 27.01.2015 № 132-VIII.

Про Національну поліцію від 02.07.2015 № 580-VIII.

Про прокуратуру від 14.10.2014 № 1697-VIII.

Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 10.11.2015 № 772-VIII.

Укази Президента України:

Про утворення Національного антикорупційного бюро України від 16.04.2015 № 217.

Про Національну раду з питань антикорупційної політики від 14.10.2014 № 808.

Постанови Кабінету Міністрів України:

Постанова Кабінету Міністрів України від 04 березня 2023 року № 220 «Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки».

Питання запобігання та виявлення корупції від 04.09.2013 № 706.

Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України у зв'язку з прийняттям Закону України “Про запобігання корупції” від 14.05.2015 № 301.

Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки від 29.04.2015 № 265.

Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування від 13.06.2000 № 950.

Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики від 17.07.2014 № 295.

Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 171.

Деякі питання реалізації Закону України “Про очищення влади” від 16.10.2014 № 563 Деякі питання відбору кандидатів на посади членів Національного агентства з питань запобігання корупції від 25.03.2015 № 170.

Про затвердження Порядку організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції від 25.03.2015 № 140.

Про затвердження Положення про Національну поліцію від 28.10.2015 № 877.

Про утворення Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 24.02.2016 №104.

Розпорядження Кабінету Міністрів України:

Про підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань запобігання і протидії корупції на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування від 06.07.2011 № 642-р.

Про затвердження плану першочергових заходів з подолання корупції від 02.07.2014 № 647-р.

Про затвердження плану проведення перевірок відповідно до Закону України “Про очищення влади” від 16.10.2014 № 1025-р.

Накази:

Наказ Нацдержслужби від 05.08.2016 № 158 “Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування”.

Наказ Мін’юсту від 11.01.2012 № 39/5 “Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення”.

Про затвердження антикорупційної програми Офісу Генерального прокурора на 2023 - 2025 роки // Офіс Генерального прокурора; Наказ, Програма, Реєстр від 27.07.2023 № 205.

Про затвердження Порядку координації реалізації Антикорупційної стратегії на 2021-2025 роки та Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки // НА запобігання корупції; Наказ, Порядок від 14.07.2023 № 145/23.

Про затвердження Положення про інформаційну систему моніторингу реалізації державної антикорупційної політики // НА запобігання корупції; Наказ, Положення від 28.06.2023 № 134/23.

Інші документи органів державної влади:

Порядок прийняття та розгляду повідомлень про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України “Про запобігання корупції” в Державній архівній службі (Укрдержархіві), затверджений наказом Державної архівної служби України від 18.11.2020 р. № 143.

Роз’яснення Національного агентства з питань запобігання корупції від 01.04.2020 № 2 Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю

Роз’яснення Національного агентства з питань запобігання корупції від 13.02.2020 № 1 Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю.

Рекомендація № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних службовців (прийнята Комітетом міністрів на 106 сесії 11.05.2000).

Методичні рекомендації щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами, затверджені Рішенням НАЗК № 286 від 06.07.2017.

Методичні рекомендації щодо передачі в управління підприємств та/або корпоративних прав з метою запобігання конфлікту інтересів, затверджені Рішенням НАЗК від 11.08.2017.

Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, затверджені Рішенням НАЗК № 839 від 29.09.2017.

Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки // Національне агентство з запобігання корупції. 2021. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsijna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>.

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (зі змінами та доповненнями) – текст розміщений на сайті навчально-наукового юридичного інституту <https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf> (надалі - Положення).

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма студентами двох письмових модульних контрольних робіт. Роботи виконуються на 5-му та 9-му практичному занятті. На контрольну вноситься 1 описове завдання, яке оцінюється в 6 балів, 1 коротке завдання нормативного змісту, яке оцінюється в 6 балів та 8 тестових запитань, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Максимальний бал за контрольну становить 20. За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного практичного заняття. Види індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри <https://kkr.pnu.edu.ua/>.

Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D		
60 - 66	E	Задовільно	Незараховано
1 – 59	Fx	Незадовільно	